

KIRGIZLARDA CA RAMAZAN*

Dr. Doğan KAYA

Türkçe özet:

"Ca Ramazan", Kırgızistan'da Ramazan ayında çocukların kapı kapı dolaşıp manzum sözler söyleyerek para, meyve, şeker veya kuruyemiş almaları geleneğidir. Bu gelenek, yüzyıllardan beri yaşatılmakta olup bugün hâlâ bütün Kırgızistan'da bütün canlılığıyla yaşatılmaktadır. Kapıya gelen üç-beş çocuk ev sahibinden manzum sözlerle isteklerini belirtir, dua veya yerine göre beddua eder. Eve gelenler genellikle boş çevrilmezler.

İngilizce özet:

"Ca Ramazan" is a tradition in Kyrgyzstan which children knock the doors one by one and they ask for money, fruit, candy or snack by singing folk songs in Ramadan. This tradition is still alive in Kyrgyzstan for hundred years. These children state their wants by singing their songs and they pray for residents or in appropriate say satirical words to them. These children who come in the doors are rarely refused by residents.

Anahtar kelimeler: Kırgızistan, Ramazan, Gelenek

.....

"Ca Ramazan", Ramazan ayında Kırgız çocuklarının kapı kapı gezip hediye alma geleneğidir. Bu gezme işine de "Ca ramazan gezme" denilir.

Asıl konuya girmeden önce, Kırgızistan'da Ramazan konusunda bilgi vermenin yerinde olacağı düşüncesindeyim.

Kırgızlar her ne kadar 70 yıl dinleri olan İslâmiyet'i arzu ettikleri anlamda yaşayamasalar da yüzyıllardır süre gelen dinî geleneklerini yaşatmasını bilmişlerdir. Bilhassa ayıllarda (köylerde) bu, daha köklü bir şekilde devam etmiştir.

* Yayımlandığı yer: *Prof. Dr. Abdurrahman Güzel'e Armağan*, Ankara, 2004, s. 483-492.

Ramazan geleneği, günümüz Kırgızistan'ında, gün geçtikçe daha içten yaşatılmaktadır. Ramazan ayı girmeden birkaç gün önce imsakiye bastırılmakta ve halk buna göre vakitlerini ayarlamaktadır.

Eskiden olduğu gibi bugün de sahura kalkılmaktadır. Genellikle saatler sahur saatine ayarlanmaktadır. Türkiye'de olduğu gibi davulcuların mahalle mahalle dolaşıp insanları sahura kaldırması geleneği yoktur.

Genellikle orta yaş ve üzeri yaşta olanlar Ramazan ayı boyunca oruç tutmaktadır. Kimileri ise birkaç gün oruç tutmakla yetinmektedirler. Bu da Ramazan'ın başında ortasında ve sonunda olmaktadır. Oruç tutulmayan günler kaza edilmemektedir.

Ca Ramazan dolaşma geleneği bugün bütün Kırgızistan'da yaşatılmaktadır. "Ca Ramazan" Türkiye Türkçesinde "Ya ramazan" dan başka bir şey değildir. Malum olduğu gibi Kırgızlar kelime başında "Y" kullanmamaktadır ve bunu "c" sesi ile karşılamaktadırlar. Bu geleneğin böyle isimlendirilmesinin sebebi ise kapılarda söylenen manzum sözlerin "Essalamu Aleykum Ca Ramazan" şeklinde başlatılmasından gelmektedir.

Ca Ramazan dolaşmak isteyen çocuklar bir araya gelirler. Çocuklar, 8-12 yaşları arasındadır ve en az iki kişidirler ama genellikle kalabalık dolaşırlar. Bu gelenek, kısmen Anadolu'daki "saya gezme" geleneğine benzemektedir. Türk soyluların yaşadığı farklı coğrafyalarda da yaygın olarak yaşatılmaktadır. Söz gelişi, Sivas'ta kapı dolaşma geleneği arafe ve bayramın birinci günü gerçekleştirilir. Arafe günü gezmeye "memecim", bayram sabahı dolaşmaya ise "öpeyim cîş (teyze saygı duyulan yaşlı kadın)" denilir.

Ca Ramazan için kapıya gelen çocuklar dilek, niyet, dua ve istekleri ihtiva eden uzun manzum söz söylerler. Hatta gelmelerinin karşılıksız kalmaması için de yer yer bedduaya yer verdikleri de olur. Ev sahibi bunu sonuna kadar dinler ve gelenlere şeker, tatlı, meyve, para gibi nesnelere verir. Çocuklar torbaları/poşetlerini ve ceplerini bunlarla doldurup sevinçle diğer kapıya giderler.

Çocukların söyledikleri manzum sözler şunlardır.

.....

Caramazan aytıp keldim eşigine
 Ak koçkordoy uul bersin beşiğine
 Caramazan aytkandan kim toygon bar
 Bayırkının nuskasın kim koygon bar
 Bayırkının nuskasın koyup ketse
 Al düynögö barganda kim oñgon bar
 Appak üyüñ ordo bolsun
 Kuday bergen bul balañ moldo bolsun
 Appak üyüñ ak üyüñ çatır bolsuñ
 Kuday süygön bul balañ baatır bolsuñ
 Baatırlıktın belgisi kayda bolsun

* * *

Adır-adır toolordon
 Aygır minip men keldim
 Aygır oozun tarta albay
 Uşul üygö tuş keldim
 Budur-budur toolordon
 Buka minip men keldim
 Buka murdun tartalbay
 Uşul üygö tüş keldim
 Uşul üydün üzügü
 Ak koçkordun çuudası
 Uşul üydö ceñeyim
 Azıraak uktap tıñdaçı
 Uşul üydün üzügü
 Kök koçkordun çuudası
 Uşul üydö ceñeyim
 Köp uktabay tıñdaçı
 Uşul üydün üzügü
 Üzülünkü körünöt
 Uşul üydö ceñeyim
 Süzülünkü körünöt
 Töbödögü tört cıldız
 Batayım dep baratat
 Mingenim caman tay ele
 Catayım dep baratat
 Şaldır-şuldur şakek çık
 Saymalama cooluk çık
 Cooluktu belge çalabız
 Şakekti kolgo salabız

Ya Ramazan deyip geldim kapına
 Ak koç gibi oğul versin beşiğine
 Ya Ramazan diyenden doyan kim var
 Öncekinin tarihini yazan kim var
 Öncekinin tarihini bırakıp gitse
 O dünyaya giden hayırlı kim var
 Ap-ak evin merkez olsun
 Allah veren bu oğlun molla olsun
 Ap-ak evin ak evin çadır olsun
 Allah seven bu oğlun bahadır olsun
 Bahadırlığın belirtisi nerede olsun

Tepe tepe dağlardan
 Aygır binip ben geldim
 Aygır ağzın çekemeyip
 Şu eve rastladım
 Çok tepeli dağlardan
 Boğa binip ben geldim
 Boğa burnun çekemeyip
 Şu eve rastladım
 Şu evin parçası
 Ak koçun tüyü
 Şu evdeki yengem
 Çok uyumayıp dinleyin
 Şu evin parçası
 Göğ renkli koçun tüyü
 Şu evdeki yengem
 Çok uyumayıp dinleyin
 Şu evin parçası
 Kesilmiş görünüyor
 Şu evdeki yengem
 Cilveli görünüyor
 Tepedeki dört yıldız
 Batayım der batır
 Bindiğim kötü tay idi
 Yatayım deyip yatar
 Şaldır şuldur yüzük çık
 Süslemeli başörtüsüyle çık
 Başörtüsünü belimize dolayalım
 Halkayı ele takalım

Çımır-çımır çımır çık
 Buuday maylap kuurup çık
 Bıçak uçu caltırıyıt
 May tomurup catat beym
 Mayıñ bolso alıp çık
 Sakal-murut maylaylı
 Kazan-ayak kaldırayıt
 Kurut alıp catat beym
 Kurut bolso alıp çık
 Katır-kutur çaynaylı
 Kurut berip kubantpa
 Kuru sözgö cubatma
 Taruu berip tamşantpa
 Tañ atkança kakşatpa
 Ulak berseñ albaymın
 Karangıda bakırtıp
 Ubalına kalbaymın
 Erteñ-bügün dep koyot
 Katınım caman kişi ele
 Karışkır-börü cep koyot
 Buka berseñ şaylap ber
 Muruntugun baylap ber
 Muruntugun üzböşün
 Kakıldagan ırçındın
 Kardın cara süzbösün

* * *

Adır adır toolordon ey
 Aygır minip men keldim ey
 Aygır oozun garta albay ey
 Kaysı bayga tüş keldim ey
 Budur-budur toolordon ey
 Buka minip men keldim ey
 Buka murdun tarta albay ey
 Kaysı bayga tuş keldim ey
 Üyün-üyün üy eken ey
 Çıgdan körkü çiy iken ey
 Beles cerden bukkamın ey
 Baydın uulu bekratım ey
 Bereşen dep ukkamın ey
 Kabak cerden bukkamın ey

Çımır çımır çımır çık
 Buğdayı yağla kavurup çık
 Bıçak ucu parlayıp
 Yağ mı kesiyor acaba
 Yağın varsa getir
 Sakal bıyık yağlayalım
 Kazan eşya şakırdıyor
 Kurut mu alıyor acaba
 Kurut varsa getir
 Katır kutur çiğneyelim
 Kurut verip sevindirme
 Kuru sözle bizi avutma
 Darı verip kandırma
 Sabaha kadar bağirtma
 Oğlak versen almam
 Karanlıkta bağirtıp
 Mesulü olmayayım
 Yarın bugün der durur
 Hatunum kötü biriydi
 Onu kurt yesin
 Boğa versen seçip ver
 Burunluğunu bağlayıp ver
 Burunluğunu koparmasın
 Söyleyen şarkıcının
 Karnını tos vurup yırtmasın

Tepe tepe dağlardan ey
 Aygır binip ben geldim ey
 Aygır ağzın çekemeyip ey
 Hangi zengine rastladım ey
 Çok tepeli dağlardan ey
 Boğa binip ben geldim ey
 Boğa burnun çekemeyip ey
 Hangi zengine rastladım ey
 Evin evin ev imiş ey
 Hangi zenginin evi imiş ey
 Uzak yerden duydum ey
 Zengin oğlu beyzadem ey
 Cömert diye duydum ey
 Yakın yerden duydum ey

Baydın uulu bekratım ey
Kabarın cakşı ukkamın ey

* * *

Say sakızgan keneşet car başında
Bay baybiçe keñeşet top başında
Bayım aytat koroodon koy berem dep
Baybiçe aytat bokçodon ton berem dep
Baydın bergen koyun öñörölük
Baybiçenin bergen tonun böktörölük
Taruu berip tamşantpa ey
Tañ atkança kakşatpa ey
Kurut berip kubantpa ey
Kuru sözgö cubantpa ey

* * *

Assalamu aleykum catkan baylar
Altın menen kümüşkö batkan baylar
Ak koçkordun müyüzün tüşkün kalgan
Aalimdardın baarısı şüyküm kılğan
Kök koçkordun müyüzün tüşkün kılğan
Körüp cürgön aalimdard şüyküm kılğan
Koçkordumdun müyüzü koñur ala
Koçgolgusuz baylarga keldik mana
Tekeçerin müyüzü temgil ala
Terbelgisiz baylarga keldik tötögösü
Üyrön bolsun üyündün tötögösü
Manat bolsun kızındın köşögösü
Eşiğinde kürküröyt nar törösü
Kalay-kalay bayladım kalay cakkan
Kara kuyruk kızıl nar boto kakkan
Bay akemdın döölötü çeginen aşkan
Kıştın başı kırıgiek sarı kazañ
On eki ayda bir kelet iramazan
Iramazan aytıp keldim eşiğine
Ak boz attın butunda altın taka
Esen-aman turabı bala-çaka
Kök boz attın butunda kümüş taka
Sak-salamat turabı bala-çaka

Zenginın oğlu beyzadem ey
Haberin güzel duyarım

Saksağanlar ötüşür kaya başında
Zengin kadın konuşur baş köşede
Beyim der ağıldan koyun vereyim diye
Kadın der bohçadan palto verem diye
Beyin verdiği koyunu at üzerine koyalım
Kadının verdiği paltoyu katlayalım
Darı verip kandırma ey
Sabaha kadar söyletme ey
Kurut verip sevindirme ey
Kuru sözle bizi avutma

Esselâmü aleyküm yatan zenginler
Altınla gümüşe batan zenginler
Aç koçun boynuzundan kamçı yapan
Alimlerin hepsini bir araya toplayan
Göğ koçun boynuzunu kamçı yapan
Görüp dolaşan alimler bir araya geldi
Koçumun boynuzu kahverengi ala
Hareketsiz zenginlere geldik işte
Tekenin boynuzu benekli ala
Kayıtsız zenginlere süslü çadırlarına
geldik
Süslü çadırında ürün bol olsun
Kızın zengin yere gelin olsun
Dışarıda bağırıyor devenin piri
Kalay topladım ondan alet yaptım
Kara kuyruk kızıl deve yavrusu gibi
Zengin ağabeyimin varlığı ölçüyü aşan
Kışın başı doğan yavrusu sarı hazan
On iki ayda bir gelir Ramazan
Ramazan dayıp geldim kapına
Ak-boz atın altında nal altın
Esenlikteler mi çoluk-çocuk
Göğ boz atın ayağında gümüş nal
Sağ salimler mi çoluk-çocuk

Iramazan aytıp ötkön Azretaalı
 Andan bizge kalıptır biz aytalı
 Ötör-keter orozo oomat eken
 Mandır cıgaç bar eken başı kara
 Bıtır kirgen iramazan bıyıl kana
 Paygambardın mingeni duldul eken
 Ol too menen bul toogo ırgır eken
 Altın cügön başıbızda ayda kaşka
 Kümüş cügön başıbızda kündö kaşka
 Paygambarım mingeni kara boz at
 Orozonun bitirip beri uzat
 Berbeseniz ber cakka çıkıp uzat
 Kaytaar maalı bolgondo
 Bolço bolço bolço bol
 Bödönödön tolço bol
 Sagızgandan cakşı bol
 Kumga koyun cayçı bol
 Kuyruk menen boor ce
 Arkanda cılkı cayılsın
 Kabırgasın karta ce
 Kazı karta tarta ce

* * *

Assalamu aleykum catkan baylar
 Altın menen kümüşkö batkan baylar
 Iramazan aytıp keldim eşigine
 Kök koçkordoy bala bersin beşigine
 Kıştın başı kirgiek sarı kazañ
 On eki ayda bir kelet iramazan
 Argımağın butunda altın taka
 Aman-esen catabı bala-çaka
 Külügümdün butunda altın taka
 Külüp-oynon catabı bala-çaka
 Altın eer tokugan atıñ sugar
 Aydan beri cıyganıñ emi çıgar
 Kümüş eer tokugan atıñ sugar
 Orozodo mingeniñ kara boz at
 Orozonun bitirin beri uzat
 Tutkuç menen balañdı ura körbö
 Dubanaga bergendey kıla körbö
 Saydı közdöp baramın muzoo bar dep

Ramazan demiştir geçmişte Hz. Ali
 Ondan bize kalmış biz söyleyelim
 Geçer gider oruç bir baht imiş
 İri ağaç var imiş başı kara
 Geçen yıl giren Ramazan bu yıl nerede
 Peygamberin bindiği düldül imiş
 O dağ ile bu dağa fırlamış
 Altın gemli atım başımızda yürü
 Gümüş dizginli atım başımızda koşuver
 Peygamberimizin bindiği kara boz at
 Orucu bitirip buraya uzat
 Vermeseniz başkasına verip gönderi
 Dönecek vakti gelince
 Kocaman kocaman kocaman ol
 Bildircından şişman/büyük ol
 Saksığandan bekçi ol
 Kuma koyunu yayıcı ol
 Kuyruk ile ciğer ye
 Arkanda yılkı yayılsın
 Kabırgasının yağını ye
 Bağırsaktan salam yapıp ye

Esselâmü aleyküm yatan zenginler
 Altın ile gümüşe batan zenginler
 Ramazan deyip geldim kapına
 Göğ koç gibi çocuk versin beşigine
 Kışın başı doğan yavrusu sarı hazan
 On iki ayda bir gelir Ramazan
 Atımın ayağında altın nal
 Esenlikte selâmette mi çocuklar
 Yüğrük atın ayağında altın nal
 Külüp oynuyor mu çocuklar
 Altın eyerli atına su ver
 Aylardır topladığı şimdi çıkar
 Gümüş eyerli atına su ver
 Oroçta bindiğin kara boz at
 Orucunu bitirip beri uzat
 Maşa ile çocuğunu dövme
 Dilenciye verdiğin gibi yapma
 Irmak yatağına giderim buzağı var diye

Ümüt menen turamın kozu bar dep
 Kozu bergin koy bergin baylap bergin
 Cürök oorum bar ele kaymak bergin
 Cügüm cüktöp keterge taylak bergin
 Cetelerge ceerde corgo bergin
 Cem ilerge atıma dorbo bergin
 Bay aytat koroodon koy berem dep
 Baldarı aytat atamın zor berem dep

Kempir aytat bokçodon ton berem dep
 Kızdar aytat karından may berem dep
 Kelin aytat celeden tay berem dep
 Çaşıl bolsun üyüñdün tötögösü
 Zerden bolsun kızıñdın köşögösü
 Kızıl bolsun üyüñdün tötögösü
 Kımkap bolsun kızıñdan köşögösü
 Paygambardın mingeni kızıl ingen
 Botolorun bozdotup kızı mingen
 Paygambardın mingeni ak baş ingen
 Botolorun bozdotup bakka kirgen
 Arıp kalgan teke ulak bere körbö
 Altı atasın tartkanday kıla körbö
 Cetim kalgan teke ulak bere körbö
 Ceti atasın tartkanday kıla körbö
 Uşul üydün tündüğü kayın beken
 Maga berer coolugu parça beken
 Mingen atım tay ele cata kalıp baratat
 Ay kıyadan ınayıp bata kalıp baratat
 Canımdağı coldoşum kayta kaçıp baratat
 Çak-çak cılan çak cılan tolgonsoñçu
 Çakçıgayday ceñeke oygonsoñçu
 Elecegin sülküldöp eşik kaçan bülküldöy

Bıçak uçu ciltıldayt may tomurup atabı
 Çaç uçtuğu şıldırayt ce candık açıp atabı

Orozonun on beşin bilip keldim
 Orok moyun atım minip keldim
 Kançıgaga kurcundu baylap keldim
 İdişimdi unuñuza kamdap keldim
 Iramazan baştağan Ali ele

Ümitle duruyorum kuzu var diye
 Kuzu ver koyun ver bağlayarak ver
 Yürek ağrım var idi kaymak ver
 Yükümü götürmeye deve yavrusu ver
 Büyüklerimiz yemesi için bir at verin
 Yem için atıma torba ver
 Zengin der ağıldan koyun vereyim diye
 Çocuğu der babamınkinden büyük
 vereyim diye

Kadın der bohçadan elbise vereyim diye
 Kızlar der karından yağ vereyim diye
 Gelin der celeden tay vereyim diye
 Yeşil olsun evinin tepesi
 Altından olsun kızının perdesi
 Kızıl olsun kızının tepesi
 İşlemeli olsun kızının perdesi
 Peygamberin bindiği kızıl deve
 Yavru devesini bağırtp kızı binen
 Peygamberin bindiği ak-baş deve
 Yavru devesini bağırtp bağa giren
 Zayıf kalan teke oğlak sakın verme
 Altı atanın yaptığı gibi sakın yapma
 Yetim kalan teke oğlak sakın verme
 Yedi atanın yaptığı gibi sakın yapma
 Bu evin geceliği kayın ağacı mıymış
 Bana vereceği yağlık ipekli miymiş
 Bindiğim at tay idi yorgun gidiyor
 Ay yamaçtan yükselip batarak gidiyor
 Yanımdaki yoldaşım yine kaçıp gidiyor
 Çak çak yılan çak yılan dönsene
 Titiz yenge uyansana
 Elecegin görünerek kapın ne zaman
 açılacak

Bıçak ucu parlıyor yağ hazırlıyor musun
 Saç uçtuğu ses çıkarıp tanıdığım yenge
 mi kapıyı açıyor
 Orucun on beşini bilip geldim
 İri boyunlu atımı binip geldim
 Terkilere heybeyi bağlayıp geldim
 Kabımı ununuza hazırlayıp geldim
 Ramazan'ı başlayanAli idi

Atam dağı cılda birden ayttı ele
 İramazan aytıp kelip kim toygon bar
 İlgerkinin salttarın kim koygon bar
 İya İsmayıl paygamber İya İramazan
 On eki bir kelgen orozo can
 Orozonun bitirin bersen bizge
 Coobu tier akırette özüñüzgö
 Paygamber da mingen eken ak baş buura
 Toodon-Taştan taybagan kak baş buura
 Paygamberim mingen eken kızıl ingen
 Kızılına kızığıp kızı mingen
 Orozonun küñündö aytkan eken
 Oşol muras bizge da kalğan eken
 Ak teñgege şağırap kurcun toldu
 Oor keldi atıma bözüñ koyçu
 İrik berseñ alanın közgö dayıñ
 Kibiregen ulagın kayda aydaymın
 Ulak bersen men albaym
 Ubalına men kalbaym
 Kozu berseñ men albaym
 Kokuyuna men kalbaym
 Torpok bersen baylap ber
 Muruntugun şaylap ber
 Mart bolsoñuz taptagan külügün ber
 Nokto menen katıluu cügönün ber
 Atıñ ildam kara cur kaşka bolsun
 Mingizeyin ayalga corgo bolsun
 Ataganıñ alıp çık caratayın
 Ayılıña atagıñ taratayın
 Bıçak uçu ciltırayt
 May tomurup catabı
 Ayak-kaşık kaldırayt
 Kurut ezip catabı
 Çıncır unu şaraktayt
 Ak sandığın açkanbı
 At baştıq menen berem dep
 Altın calıp catkanbı
 Kulakka ünü şudurayt
 Kurcundun oozun açkanbı
 Kök baştıq menen berem dep
 Kümüşün calıp catkanbı

Atam dahi yılda bir söyleyidi
 Ramazan söyleyerek doyan kim var
 Eskilerin geleneklerini durduran kim var
 Ey İsmail Peygamber Ey Ramazan
 On iki ayda bir gelen oruç can
 Orucun fitresini versen bize
 Sevabı deđer ahirette özünüze
 Peygamber de binen imiş ak baş buğra
 Dađdan-taştan yıkılmayan kısır deve
 Peygamberimin bindiği kızıl deve
 Kızıl oluşuna ilgi duyup kızı binen
 Orucun günlerinde söylemiş
 O miras bize de kalmış
 Ak paraya torbam doldu
 Ağır geldi atıma yardım etsen
 Kısır koç versen alayım göze görünen
 Hasta oğlağını nereye götüreyim
 Oğlak versen ben almam
 Günahına ben kalmam
 Kuzu versen ben almam
 İmdadına ben yetişemem
 Buzağı versen semirtip ver
 Burunluğun bağlayıp verin
 Mert iseniz yarış atını verin
 Yular ile at takısı da verin
 Atın hızlı giden kara kaşka olsun
 Bindireyim eşime yorga olsun
 Bana adananı çıkarıver
 Köyüme ün salayım
 Bıçak ucu parıldııyor
 Yağ hazırlıyor mu
 Eşya-kaşık sesleri geliyor
 Kurut mu eziyor
 Zincir sesi geliyor
 Ak sandığı mı açıyor
 Büyük torba ile vereyim diye
 Altın mı hazırlıyor
 Kulađa sesi duyuluyor
 Hurcunun ağzını mı açıyor
 Göğ torba ile vereyim diye
 Gümüş mü hazırlıyor

Baldar bata beriñer
 Baydın köönü cay bolsun
 Baldarınun mingeni
 Mala kaşka tay bolsun

Camandaganı

Altı arkan salsa boylobos
 Kuduk mında turbaybı
 Aytıp tursam oygonbos
 Añkoo mında turbaybı
 Berge tili kelbegen
 Duduk mında turbaybı
 Ceti arkan salsa boylobos
 Cerkuuy mında turbaybı
 Cetkizip aytsa tüşünbös
 Añkoo mında turbaybı
 Ber dese ötkön indanı
 Bezgek mında turbaybı

Maktağanı

Kadimki Kırgız kutçumun
 Aş toydo ırdap turçumun
 Bergenden alıp beş teñge
 Berekege tunçumun

Kazı karta mayıñdı
 Çaynağanı kelgemin
 Barakelde bezzatka
 Sayrağanı kelgemin

Kayçı kulak karager
 Kayra tartsam moynu ooruyt
 Kadırı cakşı bezzattı
 Irdabay ketsem köönü ooruyt

Topçu kulak karager
 Tolgoy tartsam moynu ooruyt
 Tolukşugan bezzattı
 Irdabay ketsem köönü ooruyt

Kantın muzday kemirip

Çocuklarınıza dua edeyim
 Zenginın gönlü yaz olsun
 Çocuğunun bineni
 Kaşka tay olsun

Kötülemesi

Altı urgan bağlasa bile zapt edilmesin
 Derin kuyu buradaymış
 Söylesem uyanmaz
 Aptal da buradaymış
 Hiç biri onu önemsemez
 Dilsiz de buradaymış
 Yedi ip bağlasa zapt edilmez
 Cimri de buradaymış
 Yeterli söylese anlamaz
 Budala amcam buradaymış
 Hiç vermeyi istemez
 Sıtmaya tutulun

Övmesi

Gerçek Kırgız oğluyum
 Düğünlerde şarkı söyledim
 Verenden alıp beş para
 Bereketten mutluyum

Kazı karta yağını
 Yemek için gelenim
 Aferin bir bezzade
 Şarkı söylemeye gelmişim

Büyük kulaklı atımı
 Geriye çeksem boynu ağrır
 Saygılı bezzadeyi
 Saz çalmasam gücenir

Düğmeli kulaklı atı
 Çeksem boynu ağrır
 Saygıdeğer beyimi
 Söylemeden gitsem incinir

Şekeri buz gibi kemirip

*Tak buudanday elirip
Turuptursun bekzatım
Tulumday bolup semirip*

*Toktonun etin aşığın
Toksongo çığa çaşığın
Serkenin etin aşığın
Sensenge cığa çaşığın*

*Tegirmendin parası
Tektüü ata balası
Cağalmay kuştun kanatı
Cakşı atanın balası*

*Altı arkan salsa boylobos
Kuduk mında turbaybı
Altı atası bay ötkön
Uluk mında turbaybı*

*Ceti arkan salsa boylobos
Bulak mında turbaybı
Ceti atası bay ötkön
Cetik mında turbaybı*

*Kıyaldanbay suurçu
Kızıl dilde puluñdu
Kılım curttun içinde
Kıykırtpay ırçı uuluñdu*

*Sanarkabay suurçu
Sarı altından pulundu
Kalıñ eldin içinde
Kakşatpay ırçı uuluñdu*

*Irdap ünüm açılğan
Irisim elge çaçılğan
Kańça murza aşığıp
Karmap bergen taylaktan*

*Cayloonun başı caşıl gül
Cakşılap aytam özün bil*

*Tıpkı koşu atı gibi
Duruyorsun beyzadem
Şişman gibi olup semirip*

*Toklunun etini yiyerek
Doksana kadar yaşayın
Keçi etini yiyerek
Seksene kadar yaşayın*

*Değirmenin parası
Şöhretli ata oğlu
Şahin kuşunun kanadı
İyi atanın balası*

*Altı ip bıraksa kâfi gelmez
Derin kuyu burdaymış
Altı atası zengin olan
Cömert burada imiş*

*Yedi ip koysa kâfi gelmez
Bulağımız buradaymış
Yedi atası zengin olan
Soylu olanımız burdaymış*

*Nazlanmadan getir
Gönüldeki kızıl paranı
Asırlardır halkın içinde
Haykırtma şarkıcı oğlunu*

*Gönlünden ver
Sarı altından paranı
Kalabalık halkın içinde
Tekrar ettirmeden şarkıcı oğlunu*

*Şarkı söyleyerek sesim açılan
Bahtım yurda saçılan
Birkaç bey koşarak
Deve yavrusunu bağlayan*

*Yaylanın başı yeşil gül
İyice söylerim kendin bil*

*Kıştoonun başı kızıl gul
Kıyla aytam özüñ bil*

*Kışlağın başı kızıl gül
Defalarca söylerim kendin bil*

*Kömögöydö kızıl til
Köñül degen kızıl gül
Bersen dağı berbesen
Sıy zıynatıñ özüñ bil*

*Ağzımda kızıl dil
Gönül denilen kızıl gül
Versen de vermesen de
Ziynetin değerini kendin bil*

*Köçköndö köçüñ çañdagan
Köçüñdü kızır candagan
Ayıldın eli kimder dep
Artıñdan karap tañdagan*

*Göçen göçün tozlaşmış
Göçünü Hızır kollasın
Köyün halkı kimler diye
Ardından bakıp şaşırın*

*Betegelüü bel degen
Bereşen cakşı el degen
Berse dağı berbese
Bir sapar barıp kel degen*

*Yamaçlı bel diyen
Cömert iyi halk diyen
Verse de vermese de
Bir daha varıp gel diyen*

*Beş teñgelik alekti
Peyli ketken üy beret
Baykasam kımbat sarpay ton
Bekzatımday mart beret*

*Beş paralık işi
Esirgeyen ev bile verir
Fark etsem pahalı kürkü
Beyzadem gibi mert verir*

*Arzan baaluu alekti
Argası ketken üy beret
Örköçü biyik töölördü
Özüñ öndüü mart beret*

*Ucuz fiyatlı işi
Mecbur olan ev verir
Hörgücü iri deveyi
Kendin gibi mert verir*

*Ala tuyak attardı
Ayılday ırdap alçı elem
Kak özüñdöy bekzattan
Kaçan kuru kalçı elem*

*Ala toynak atları
Köy gibi şarkı söyleyip alırdım
Kendin gibi beyden
Ne zaman eli boş kalırdım*

*Argañ emi kettibi
Albaym men eçkini
Anda cüröt dep koyot
Añdıgan börü cep koyot
Mında cüröt dep koyot
Ulugan börü cep koët*

*Direncin artık gitti mi
Almam ben keçiyi
Orada dolaşır derler
Takip eden kurt yer derler
Burada dolaşır derler
Uluyan kurt yer derler*

.....
.....

Kelimeler:

<i>cooluk</i>	: yağlık, baş örtüsü veya mendil
<i>çıgdan</i>	:Kırgız çadırının sağ tarafındaki mutfak kısmı
<i>cele</i>	: tayları bağlamak için çakılmış kazık ve ip düzeneği
<i>yorga</i>	: ayaklarını çapraz değil de paralel olarak hareket ettirerek yürüyen at
<i>cagalmay</i>	: şahin, doğan türü bir kuş
<i>tolgoo</i>	: dönmek
<i>eleçek</i>	: kadınların giydiği beyaz renkli büyük başlık
<i>uçtuk</i>	: kadınların saçlarına taktıkları gümüş püsküllü süs
<i>kaşka</i>	: beyaz benek
<i>kazı karta</i>	: at etinden sucuk

Kaynak :

Kırgız Poeziyasının Antologiyası, Bişkek, s. 1999, s. 42-47.